

ביטחון סוציאלי SOCIAL SECURITY

כתב עת בנושאי רווחה ומדיניות חברתית / Israel Journal of Social Policy

קול קורא

גיליון מיוחד של "ביטחון סוציאלי" בנושא

פרידה וגירושין בישראל - מפגש דיסציפלינות ופרספקטיבות

עורכים-אורחים: פרופ' סלביה פוגל-ביזאוי, פרופ' טל מלר וד"ר נדב פרץ-וייסוידובסקי

בכל הקשור לפרידה ולגירושין, במדינת ישראל, כמו ברוב העולם המתועש, מתרחשים כמה תהליכים בו זמנית. מאז שנות השמונים חלה עלייה בתהליכי פרידה וגירושין, אך בשנים האחרונות הנתונים מצביעים על התייצבות מסוימת. במקביל, מתרחש תהליך נוסף של התגוננות הפרופיל הסוציולוגי של הזוגות הנפרדים. אפשר לומר כי כיום, הזוגות הנפרדים באים מרקעים חברתיים, מעמדיים, אתנו-דתיים ואתנו-לאומיים שונים, המשתייכים לתבניות משפחתיות הטרוגניות ונמצאים בשלבי חיים שונים.

תהליכים אלה קשורים גם לשינוי באוריינטציה של מדינת הרווחה, לניאו-ליברליזציה ולהפרטה של המדיניות החברתית ולנסיגה של המדינה מאחריותה לרווחת אזרחיה. נסיגה זו הטילה מעמסה כבדה על התא המשפחתי באשר הוא, ובייחוד על משפחות בתהליכי פרידה וגירושין. הן נשים והן גברים נפגעים בתהליך זה: חלק ניכר מהנשים מתקשות לשרוד כלכלית והן נאבקות למתוח את מקורות התמיכה הפורמליים תוך השלמת הכנסה ומשאבים אחרים ממקורות בלתי פורמליים רבים. כמו כן, חלק ניכר מהגברים מבקש היום לממש את האבהות הפעילה שלו, גם אחרי הפרידה ונאבק על כך, או מגלה אותה, דווקא אחרי הפרידה, כשהוא דורש הכרה מוסדית בכך, ולא תמיד בדרכי נועם.

בהקשר הישראלי מחקרים מצביעים על כמה תופעות: האחת, קשר בין רמת ההשכלה ואי יציבות תעסוקתית לשיעורי פרידה וגירושין, השניה, היותם של פרידה וגירושין גורמי סיכון לעוני בקרב נשים יותר מאשר בקרב גברים, והשלישית - האלימות במשפחה או אלימות בן הזוג מהוות גורם מרכזי לפרידה. זאת ועוד: תהליך הפרידה עצמו מחרף לעיתים דפוסי אלימות קיימים למשל, נשים רבות חוות אלימות מתמשכת גם לאחר פירוק הקשר, במיוחד בהקשרים של מאבקי משמורת ושליטה כלכלית ונותרות מופקרות גם לאלימות מוסדית בהעדר מדיניות ראויה להגנה על חירותן וחייהן. לכל אלה מתלווים דפוסי אלימות מסוגים שונים מצד אנשים במשפחה ובקהילה. במציאות זו ילדים נתקלים בקשיים רבים ועלולים להיקרע פיזית ונפשית לנוכח ציפיות או דרישות הוריהם ומשפחותיהם, בעיקר במצבי קונפליקט בעצימות גבוהה.

ביטחון סוציאלי SOCIAL SECURITY

כתב עת בנושאי רווחה ומדיניות חברתית / Israel Journal of Social Policy

אולם עם כל הנטען לעיל, פרידה יכולה להיות גם פתח לחיים חדשים ומספקים יותר, והזדמנות לצמיחה אישית ולמימוש עצמי, לנשים, לגברים ולילדים.

בגיליון זה נבקש לבחון את תופעת הפרידה והגירושין בחברה הישראלית מנקודות מבט מגוונות אלו. נרצה לבחון את המשמעות וההשלכות של פרידה וגירושין עבור נשים, גברים, ילדים ומשפחות בתקופה הנוכחית. נשאל כיצד הפרידה והגירושין כיום נוגעים להקשר הרחב יותר של מערכות יחסים, דפוסי זוגיות ותבניות משפחתיות עכשוויות: נישואין מאוחרים, מערכות יחסים של ידועים בציבור, מערכות יחסים של חיים ביחד אך לחוד (LAT), זוגיות ללא ילדים (אל-הורות/צ'יילדפרי), משפחות חד-מיניות ועוד. נרצה ללמוד גם כיצד הפרידה והגירושין מקבלים משמעות מנקודת מבט תיאורטית המציבה במרכז את גישת ההצטלבויות (intersectionality), כלומר האופן שבו פרידה אינה נחוות רק כאירוע משפטי או אישי, אלא כהליך חברתי טעון שמקבל משמעות שונה בהתאם למיקומים החברתיים (המגדר, המעמד, הדת והאתנו-לאומיות) של נשים, גברים וילדים החווים אותה. באופן זה אנו מבקשים להפנות מבט ביקורתי לתופעת הפרידה והגירושין בפרספקטיבה שרואה תופעה זו לא רק כתוצאה של יחסים אינטימיים, אלא כתופעה השזורה במדיניות חברתית וכלכלית, ובמערכות יחסי כוח מבניות רחבות יותר.

מטרת הגיליון היא אם כן להציג ולבחון את המחקר העכשווי סביב פרידה וגירושין בחברה הישראלית מנקודות מבט שונות, בדגש על היבטים מגדריים ועל האינטראקציה עם מדינת הרווחה ועם המדינה בכלל. העורכים מזמינים הגשת תקצירים ממגוון דיסציפלינות (סוציולוגיה, אנתרופולוגיה, משפטים, עבודה סוציאלית, כלכלה, תקשורת, היסטוריה, אמנות ומדע המדינה), ובמגוון שיטות מחקר (איכותניות, כמותיות או מעורבות). גם מאמרים תיאורטיים/קונספטואליים יתקבלו בברכה.

ביטחון סוציאלי SOCIAL SECURITY

כתב עת בנושאי רווחה ומדיניות חברתית / Israel Journal of Social Policy

נושאים אפשריים למאמרים (אך אין הגבלה דווקא לנושאים אלה):

- חוויותיהן של נשים ממיקומים מובחנים שונים לאחר פרידה או גירושין
- חוויותיהם של גברים ממיקומים מובחנים שונים בעקבות פרידה או גירושין
- גירושין בשלבי חיים שונים (לאחר הנישואין ולפני שלב ההורות, גירושין מאוחרים)
- זוגיות ונישואין שניים לאחר גירושין: משפחות משולבות
- הבדלים דמוגרפיים בגירושין (מבטים על פני זמן ובין תרבויות)
- ילדים להורים פרודים או גרושים (בחינת מעמדם של ילדים אלה בישראל על פני זמן ולנוכח הסדרי משמורת שונים)
- גירושין במשפחות חד מיניות
- אחאות לא ביולוגית במשפחות חד-מיניות לאחר גירושין
- זכויות הורה לא ביולוגי במשפחה הטרוסקסואלית או חד מינית, לאחר גירושין
- אלימות, גירושין והדרה מוסדית
- גירושין ואלימות – מבט מוצלב על חוויותיהן של נשים שורדות אלימות בן זוג
- דת וגירושין
- השפעות פרידה וגירושין על ירושה ורכוש משפחתי
- גירושין ועוני
- מדיניות חברתית וגירושין בחברה הישראלית
- גירושין בקרב זוגות עם הסכמי טרום נישואין
- סוגיות של דיור בעקבות גירושין מנקודת מבטם של ילדים (מעבר דירה של הורים)
- השלכות המהפכה המשטרית ורפורמות עתידיות במערכת המשפט בישראל על מעמדן של נשים בגירושין
- משמורת ילדים/אפוטרופסות, אחריות הורית וזמני שהות
- מבט רטרופקטיבי על ועדת שניט
- מזונות ילדים
- גירושין ואימוץ
- סכסוכים בינלאומיים בנוגע לילדים
- הסכמי פרידה
- זכויות סבים וסבתות לאחר גירושין/פרידה של הורים
- גירושין בצל המלחמה

ביטחון סוציאלי SOCIAL SECURITY

כתב עת בנושאי רווחה ומדיניות חברתית / Israel Journal of Social Policy

הגשת הצעה למאמר

יש לשלוח תקציר מאמר עד **300 מילים** + **מילות מפתח** ל פרופ' סלביה פוגל ביזאוי :
sylvia.f@iac.ac.il. המועד האחרון להגשת התקצירים **1.11.25**.

○ הודעה על קבלת תקצירים : **31.12.25**

○ מועד אחרון להגשת כתב יד מלא : **1.8.26**

○ הנחיות להגשת מאמרים ראו כאן

https://www.btl.gov.il/Publications/Social_Security/Pages/HanhayotArticles.aspx

○ פרסום הגיליון המיוחד : **2027**

קבלה סופית מותנית באישור סופי של העורך הראשי של "ביטחון סוציאלי"

לשאלות אפשר לפנות לעורכים :

פרופ' סלביה פוגל-ביזאוי : sylvia.f@iac.ac.il

פרופ' טל מלר : talmeler12@gmail.com

ד"ר נדב פרץ-וייסוידובסקי : nadav.perez@gmail.com